

POVIJEST PAKRACA

Na izlasku rječice Pakre iz planinskog masiva Papuka i Pšunja, na mjestu gdje se šumoviti predjeli otvaraju prema ravničarskom kraju, na raskrsnici važnih prirodnih puteva nalazi se Pakrac - prema nekim arheološkim nalazima još od antičkog, pa i starijeg doba, a po pisanim dokumentima od 1238. godine. U svojoj preko 750 godina zapisanj povijesti bio je sjedište brojnih vlasnika, velikaša i gospodara, bio je važna utvrda, u njemu je bila kovnica novca, za Turaka sjedište sandžaka, a potom posjed koji je godinama poslije bio darivan, kupovan i prodavan.

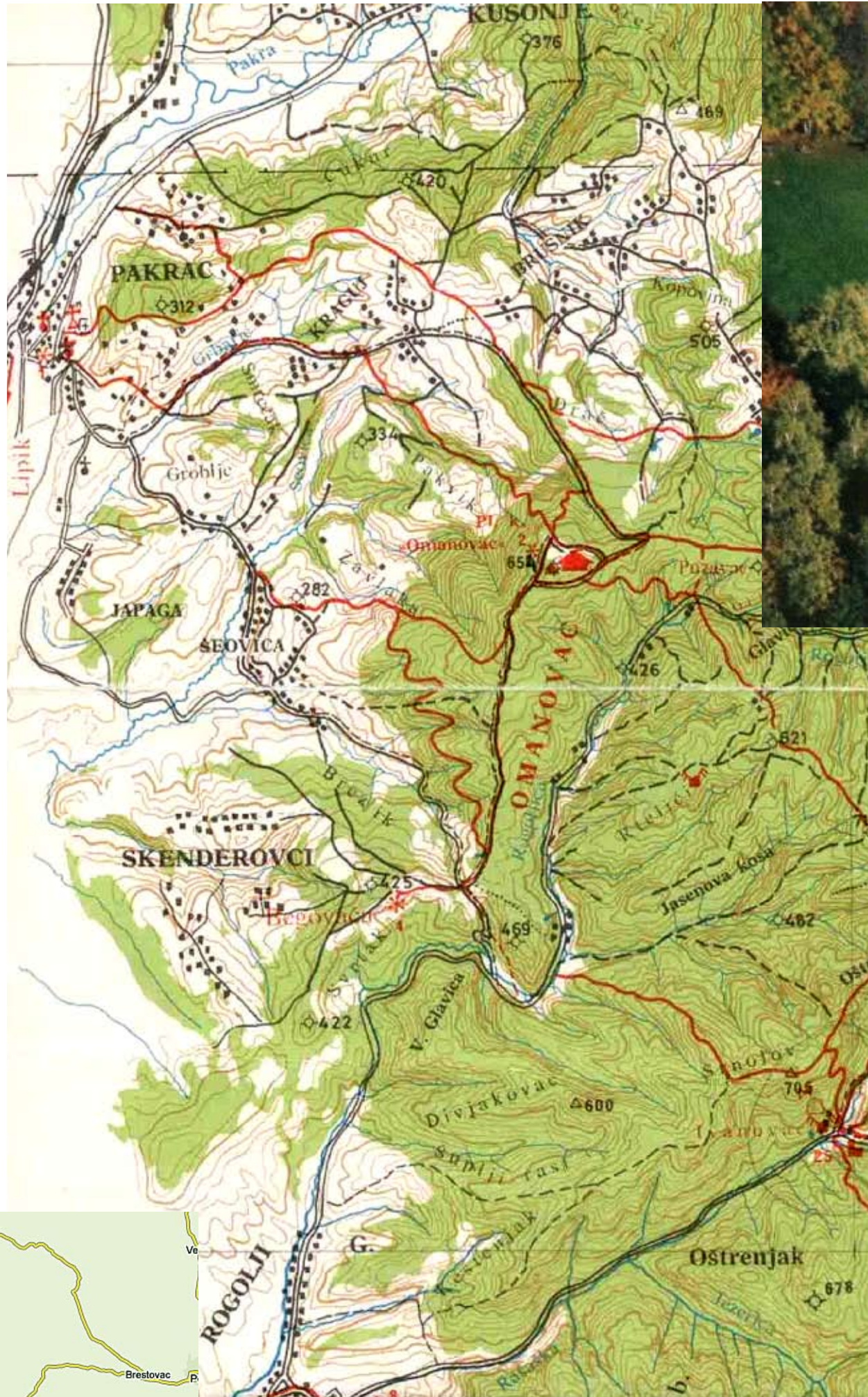
U Pakracu se, kao centru ovog dijela Slavonije, tijekom stoljeća odvijao značajan gospodarski i politički život, bio je od 15. stoljeća trgovište i značajno sjedište obrtnika i trgovaca. Tijekom 18. stoljeća jača administrativna i gospodarska uloga Pakraca i to je vrijeme naglog razvoja mjesta na planu prostornog uređenja, kada Pakrac dobiva gotovo sva obilježja grada - najznačajnije javne ustanove, zgrade, infrastrukturu - od čega je dio toga, i pored velikih razaranja u tri rata, i do danas sačuvano.

Pakrac (178 m) je gradić na zapadnom podnožju Pšunja, na željezničkoj pruzi Banova Jaruga - Virovitica (118 km od Zagreba, 21 km od Daruvara, 78 km od Virovitice), na raskrižju asfaltnih cesta prema Daruvaru, Požezi, Novskoj, Okučanima i Banovoj Jaruzi. Ovaj lijep gradić, staro upravno, kulturno, prometno i gospodarsko središte, gotovo je posve razoren u domovinskom ratu i sada se obnavlja.

Gospodarske osnove

Pakrac je tradicionalno administrativno, trgovačko, zdravstveno, prosvjetno i obrtničko sjedište zapadne Slavonije, što kroz njegovu bogatu povijest čini, uz poljoprivredno obiteljsko gospodarstvo, te drvenu industriju, tekstilnu i građevinsku industriju, glavni izvor prihoda lokalnog stanovništva. Prirodni potencijali pakračkog kraja su veliki i značajni, a do sad, uslijed nedovoljne industrije i druge razvijenosti, nisu dovoljno korišteni. To se prvenstveno odnosi na umjerenu kontinentalnu klimu, ljepotu i čistoću prirode, bogatstvo pitkom vodom, nalazišta kvalitetnog kamena, velike šumske površine bogate niskom i visokom divljači, te površine pogodne za proizvodnju zdrave hrane, voćarstvo, vinogradarstvo i stočarstvo.

Cjelokupno prirodno okruženje pogodno je i za sve oblike turističke ponude, a posebno za lov i ribolov, planinarstvo, obiteljske izlete, te sve druge oblike rekreacije. Cijelo područje Pakraca je otvoreno za sve oblike ulaganja u proizvodne i sve druge razvojne programe, a to omogućuju i hrvatski zakoni koji dozvoljavaju sve oblike vlasništva, inače poznate i već primijenjene u zapadnoj Europi.

80 GODIŠNJICA PLANINARSTVA U PAKRACU

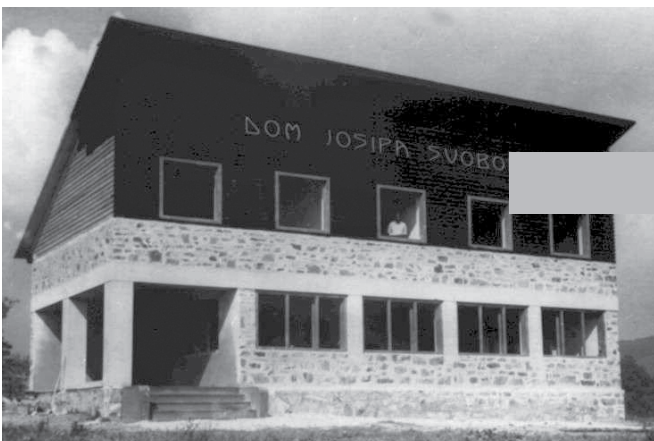

Izdavač: Turistička zajednica grada Pakraca
Pripremio: Zvonimir Miler
Priprema i tisak: Mik II Tiskara, Pakrac
Naklada: 500 kom
Rujan 2008.

POVIJEST

Službeno je prvo planinarsko društvo u Pakracu osnovano 29. siječnja 1928. godine kao podružnica HPD-a u Zagrebu pod imenom "Čaklovac". Prema tome, osnutak podružnice "Čaklovac" u Pakracu nije i početak planinarstva u Pakracu, jer se s njenim osnutkom nije pošlo od nule. Prije toga u Pakracu su postojala dva planinarska udruženja: Planinarski klub "Omanovac" u kojem se skupljao viši sloj građanskog staleža Pakraca i Planinarsko društvo "Čaklovac" koje je okupljalo mladež i radnike. Udružuju se 16. veljače 1930. godine kada dolazi do predaje imovine Planinarskog kluba "Omanovac" postojećoj podružnici "Čaklovac".

Dana 10. veljače 1935. godine održana je sjednica Planinarskog društva na kojoj su donesene dvije važne odluke o promjeni imena podružnice "Čaklovac" u PD "Psunj" i o gradnji prvog planinarskog doma na Velikoj poljani. Nakon izgradnje dom je nazvan "Dom Josipa Svobode". Uslijedili su mnogi pohodi planinara iz čitave Slavonije i šire na planinarsko izletišta "Dom Josipa Svobode". Sve to prekinuo je ratni vihor 1940. do 1945. godine. U ratnom vohoru nestao je planinarski "Dom Josip Svoboda" s time je i prestao rad podružnice "Psunj" u Pakracu.

U travnju 1953. godine održana je obnoviteljska skupština da se uspostavi prijašnje stanje. Došlo je i do organizacijskih promjena tako da je dosadašnja podružnica morala biti promijenjena u društvo građana, a ime "Psunj" u "Brezovo polje". Na skupštini društva 1964. godine društvo je vratilo staro ime "Psunj".

U ljeti 1955. godine započeta je gradnja planinarskog doma na Omanovcu čija je gradnja završena je do useljenja 1963. godine kada je 7. i 8. rujna 1963. godine svečano otvoren. Kako planinari ni sa ovim domom nisu imali sreće u noći 16./17. listopada 1974. godine buknuo je požar veći dio doma je uništen što od vatre što od vode. Za manje od dvije godine na proširenim temeljima izgorjelog doma izgrađen je novi dom koji je svojom veličinom i bjelinom vidljiv sa točaka zapadnog djela općine Pakrac. Novi planinarski dom "Omanova". Svečano je otvoren 10. i 11. rujna 1977. godine kada je u njemu organiziran susret planinara u Hrvatskoj.

Sve to bilo je prekinuto okrutnim ratom srbočetnika na grad Pakrac u kolovozu 1991. godine. Kada je prekinut pristup Planinarskom domu i kada su mnogi ljudi napustili grad Pakrac. Od 1991. do 1995. godine Dom su u svojim rukama držale okupatorske srbočetničke vojske. Za to vrijeme Dom je potpuno devastiran i opljačkan. Nakon vojne akcije "Bljesak" omogućio se pristup Domu te se pristupilo djelomičnoj obnovi Doma. Obnoviteljska skupština održana je 8. veljače 1996. godine kada je odlučeno da se ponovo pokrene rad Planinarskog društva "Psunj" i da se pristupi djelomičnoj obnovi Doma i društva.

U siječnju 1998. godine obilježeno je 70. godina rada društva, a ove godine održana je skupština u djelomičnom obnovljenom Domu kada se podijeljena priznanja za doprinos u društvu i promovirana knjiga autora Rudolfa Čišpera, 70 godina planinarstva u Pakracu. S tim činom PD "Psunj" otpočelo je svoje mirnodobsko razdoblje rada. Planovi su nam potpuna obnova Doma, te obilježavanje svih staza po Psunj i pakračkom gorju.

Planinarski dom "Omanovac" (654,97 m) sagradilo je PD "Psunj" iz Pakraca 1977. Na temeljima ranijeg doma iz 1963, koji je izgorio 1974. g. Nalazi se na najvišoj točki istoimene šumovite i strme gorske kose iznad sela Šeovice, na čistini okruženoj crnogoričnom šumom. Dobro je vidljiv iz Pakraca. Dom je reprezentativna velika dvokatna zgrada, s terasom i širokim balkonom.

Planinarski dom za sada raspolaže sa dvadeset ležaja, opremljenom kuhinjom, sanitarnim čvorom, dvije sale koje zajedno mogu primiti 100-tinjak osoba, uređenim

okolišem sa postavljenim stolovima i klupama, uređenim travnjacima, velikim i malim nogometnim igralištem, prostorima za pečenje roštilja, velikim križanjem psunjskih planinarskih staza na koje usmjerava centralni putokaz na livadi pored planinarskog doma, te uređenim nepresušnim i označenim izvorom Bjeljevina koji se nalazi na 5 minuta laganog hoda od planinarskog doma i do kojeg vodi dobro označena i utabana planinarska staza.

Planinarski dom je od 01.04.2003. otvoren vikendom i snabdjeven je toplim i hladnim pićem, a hranom uz prethodnu najavu na tel. **098/1640495** Na raspolaganju je trenutno 7 soba sa ukupno dvadeset ležaja, te sanitarnim čvorom na katu dok se ostale još popravljaju.

70 GODINA PLANINARSTVA U PAKRACU

RUDOLF ČIŠPER

Bilješka o autoru

Rudolf Čišper, rođeni je Pakračanin (8. ožujka 1926.) gdje je proveo djetinjstvo i godine školovanja završivši Učiteljsku školu. Radio je kao učitelj u Lovskoj te kao proscjetni referent

u Pakracu i Bjelovaru. Nakon studija na VPŠ-u u Zagrebu, službuje u ktoribi kao nastavnik i direktor škole. Po povratku u Pakrac djeluje i predaje kao nastavnik u Osnovnoj školi, a zatim obnaša dužnost

direktora škole. Najduži dio svog radnog i životnog vijeka proveo je u Pakracu gdje sudjeluje u društvenom i javnom životu grada. Bavio se proćavanjem prošlosti grada i našeg kraja. Povremeno se javljao u lokalnim novinama "Pakrački vjesnik" i "Pakrački list" člancima na eme iz prošlosti Pakraca, te prosvjetne, školske i društvene problematike. U monografiji "Pakrac 1945-1975" autor je prikaza o osnovnom obrazovanju u tom razdoblju. Autor je knjige "100 godina vatrogastva u Pakracu" (1978.) i dopunjenog izdanja (1998.). Publicirao je u časopisu "Naše planine".